

Riigikogu põhiseaduskomisjon
Lossi plats 1a
15165 Tallinn

Teie 10.05.2018

Meie 22.05.2018 nr 4/154

Arvamuse esitamine välismaalaste seaduse muutmise seaduse (sisserände regulatsiooni muutmine) 617SE kohta

Lugupeetud Marko Pomerants!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Riigikogu põhiseaduskomisjoni võimaluse eest avaldada arvamust välismaalaste seaduse muutmise seaduse eelnõu 617SE (edaspidi: Eelnõu) kohta, millega jäetakse sisserände piirarvu arvestusest välja tippspetsialistid, pikendatakse Eestis lühiajalise töötamise lubatud aega ning kehtestatakse välismaalasele nõue osata A2-tasemel eesti keelt, kui ta soovib pikendada tähtajalist elamisluba töötamiseks või taotleda uut tähtajalise elamisluba töötamiseks. Järgnevalt esitame oma kommentaarid ja ettepanekud Eelnõu kohta.

1. Kaubanduskoda avaldab toetust Eelnõu § 1 punktile 3, millega vabastatakse sisserände piirarvu alt tippspetsialistid ehk kolmandatest riikidest pärit välismaalased, kellel on vastavas valdkonnas erialane ettevalmistus ning kellele makstakse Eestis töötamise eest vähemalt kahekordset Eesti keskmist palka. Lisaks toetame Eelnõu § 1 punkti 6, mille kohaselt ei arvestata 2018. aasta sisserände piirarvu hulka neid välismaalasi, kellele on antud tähtajaline elamisluba töötamiseks tippspetsialistina alates 2018. aasta algusest. Kaubanduskoda peab positiivseks ka muudatust, millega pikendatakse Eestis lühiajalise töötamise lubatud aega praeguselt 270 päevalt ühe aastani.

2. Kuigi eelnevalt kirjeldatud muudatused aitavad mõnevõrra leevendada sisserände piirarvu täitumisega seonduvat probleemi, ei rahulda see lahendus ettevõtjate ootusi ega vajadusi. Leiame, et nende muudatuste abil ei ole võimalik täita Eelnõu peamist eesmärki ehk vältida olukorda, kus piirarvu praegune regulatsioon muutub takistuseks väljastpoolt Euroopa Liitu oskustööjõu sissetoomisel. Sisserände piirarv on tänaseks juba täitunud ning Eelnõu jõustumisega ei muutu olukord märgatavalt paremaks.

Piirarvu täitumine avaldab negatiivset mõju ettevõtjatele, aga ka riigile, kel jääb saamata maksutulu. Lisaks süvenevad skeemid, mille abil töotajaid tuuakse riiki läbi vahendufirmade, kus võib olla probleeme nii palgatingimuste kui töötingimuste tagamise ja kontrollimisega. Piirarvu täitumine avaldab negatiivset mõju ka Eesti riigi

mainele, sest annab väljapoole Eestit signaali, et Eestisse ei ole oodatud välismaalased, kes panustavad Eesti majanduse arengusse.

3. Sisserände piirarvu täitumisega seonduva probleemi leevendamiseks moodustas siseminister 2017. aastal laiapõhjalise töörühma, kuhu kuulusid lisaks ettevõtlusorganisatsioonidele nii ministriumite, riigiasutuste, teadlaste kui ka ametiühingute esindajad. Sisserände regulatsiooni töörühm esitas viis ettepanekut probleemi leevendamiseks. Eelnõu sisaldab vaid kahte töörühma ettepanekut. Meie hinnangul on Eelnõust välja jäänud kaks kõige olulisema mõjuga töörühma ettepanekut: vabastada piirarvu alt kuni kaheaastase elamisloaga välismaalased ning välismaalased, kelle töötasu on vähemalt 1,5-kordne Eesti keskmine palk.

Kaubanduskoda toetab kompromisslahendusena jätkuvalt sisserände regulatsiooni töörühma kahte ettepanekut.

- 1) Toetame ettepanekut, millega vabastatakse sisserände piirarvu alt välismaalased, kes töötavad Eestis lühiajaliselt (kuni 2 aastat) elamisloa alusel. Selline elamisloa ei ole pikendatav ega saa taotleda kvoodiväliselt järgneva 1,5 aasta jooksul. Välismaalasele tuleb maksta vähemalt Eesti keskmist palka. Kuna tegemist on ajutise riigis viibimisega, ei ole piirarvu kohaldamine asjakohane ega vajalik.
- 2) Toetame ettepanekut, millega lähevad piirarvu alt välja välismaalased, kellele makstakse vähemalt 1,5-kordset Eesti keskmist brutokuupalka. Tegemist on oskustöölisega, kellele makstakse keskmisest kõrgemat töötasu, kelle värbamine on tööandja jaoks alati kaalutletud otsus ning tegemist ei ole kindlasti odava tööjõuga, kui keskmine kuupalk on ca 1800.- eurot.

Nende kahe kompromissettepaneku elluviimine aitab vältida olukorda, kus sisserände piirarvu täitub poole aasta pealt.

4. Kaubanduskoja esimene eelistus sisserände piirarvuga seonduva probleemi lahendamiseks on vabastada piirarvu alt need välismaalased, kes võetakse tööle usaldusväärse tööandja juurde. Usaldusväärseks tööandjaks võiks lugeda tööandjat, kes vastab näiteks järgmistele kriteeriumitele:

- tööandja on tegutsenud teatud perioodi (nt vähemalt 3 aastat),
- maksuvõlg puudub,
- majandusaasta aruanded on esitatud tähtaegselt,
- tööandja maksab tööjõumakse ettevõttes tervikuna vähemalt oma põhitegevusala keskmise palga pealt töötaja kohta (välismaalase osas säilib kehtiv palganõue),
- täiendavana võib kaaluda teatud referentsperioodil käibe või registreeritud töötajate arvu kriteeriumi lisamist, mis näitab, et ettevõtte on aktiivselt tegutsenud.

Selline lahendus annab usaldusväärsetele ettevõtjatele kindlustunde, et kui neil peaks vaja minema välistööjõudu, siis nad saavad lihtsalt ja kiiresti kvoodiväliselt välistööjõudu palgata. Ka on viidatud kriteeriumid objektiivselt ja lihtsasti hinnatavad

ega tekita Politsei- ja Piirivalveametile juurde halduskoormust. Muudatuse tulemusena saavad tööandjad senisest kiiremini reageerida tööjõuga seonduvatele muutustele ning vajaduse korral (nt suurema tellimuse täitmiseks) palgata lühiajaliselt või ka pikemaajaliselt senisest kiiremini ja lihtsamalt välistööjõudu. Selline võimalus motiveerib teatud ettevõtteid ka julgemalt investeerima ning riik saab kokkuvõttes suuremat maksutulu. Teisest küljest annab usaldusväärse tööandja staatus kindlustunnet ka välismaalasele, kes plaanib selle tööandja juurde tööle tulla. Viidatud kriteeriumite täitmise kontrollimine ei tekitaks juurde põhjendamatu halduskoormust, sest juba täna on vastav informatsioon avalikest registritest kättesaadav ning maksuhaldur on võimeline automaatselt väljastama ka kinnituse, et ettevõtte on tööandjana palgakriteeriumi täitnud.

Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku lisada Eelnõusse sätte, mille kohaselt vabastatakse sisserände piirarvu alt järgmised isikud:

- välismaalane, kellele antakse elamisluba töötamiseks ning makstakse vähemalt 1,5-kordset Eesti keskmist brutokuupalka;
- välismaalane, kellele antakse kuni 2 aastase tähtajaga elamisluba töötamiseks;
- välismaalane, kellele antakse elamisluba töötamiseks ja kes töötab usaldusväärse tööandja juures.

Rõhutame, et nende muudatuse rakendamine ei võimalda Eestisse elama ja tööle tulla odaval lihttööjõul, sest kehtima jääb põhimõte, et välismaalasele tuleb maksta vähemalt Eesti keskmist palka. Vähemalt keskmist palka teenib Eestis vaid üks kolmandik Eestis töötavatest inimestest ning selline palgakriteerium ei võimalda tööle võtta odavat lihttööjõudu.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts
Peadirektor

Koostanud: Marko Udras marko.udras@koda.ee 6040070